

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

اهمیت و جایگاه چین در انتخابات ریاست جمهوری آمریکا

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

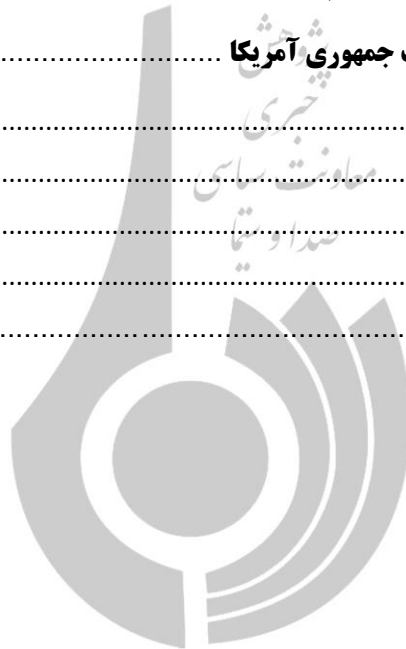
پژوهشگر: علی ظریف

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

- ۲ ..... □ مقدمه
- ۳ ..... □ الف) بررسی دیدگاه ترامپ در خصوص رابطه با چین
- ۳ ..... ۱- جنگ تجاری آمریکا و چین
- ۵ ..... ۲- مقابله با شرکت هواوی
- ۶ ..... ۳- اتهام زنی به چین در قبال شیوع کرونا
- ۷ ..... ۴- تعطیلی کنسولگری چین در هیوستون
- ۸ ..... ۵- تحولات هنگ کنگ
- ۹ ..... □ ب) بررسی دیدگاه بایدن در خصوص رابطه با چین
- ۱۰ ..... □ ج) سیاست چین در قبال انتخابات ریاست جمهوری آمریکا
- ۱۱ ..... ❖ معایب ترامپ برای چین:
- ۱۲ ..... ❖ مزایای ترامپ برای چین:
- ۱۲ ..... ❖ معایب بایدن برای چین:
- ۱۳ ..... ❖ مزایای بایدن برای چین:
- ۱۳ ..... □ نتیجه گیری

از همان ابتدای آغاز به کار رقابت‌های انتخاباتی ریاست جمهوری ۲۰۱۶ آمریکا موضوع پیشروی چین در اقتصاد جهانی و آینده روابط آمریکا و چین مورد توجه دونالد ترامپ کاندیدای جمهوری خواه قرار گرفت. در دوره ریاست جمهوری باراک اوباما و حتی سال‌های قبل از آن که جورج بوش پسر درگیر جنگ در افغانستان و عراق بود چین توانست در عرصه پیشرفت اقتصادی به الگویی برای دیگر کشورهای جهان تبدیل شود. دیری نپایید که چین در حال رشد با ظرفیت‌های رقابتی واقعی فراتر از قدرت اقتصادی آمریکا یک چالش ژئواکونومیک بی سابقه برای آمریکا به وجود آورد. چین حتی در اقتصاد آمریکا نفوذ بسیاری یافت به طوری که اکنون امکان جدا کردن اقتصاد چین از آمریکا می‌تواند تبعات منفی زیادی برای اقتصاد آمریکا داشته باشد. پرواضح است یکی از دلایل تشدید فشارهای ترامپ علیه چین وعده‌های انتخاباتی ریاست جمهوری آمریکا در سال ۲۰۱۶ است که قول داده بود تا شکست اسلافش در پیشروی چین در اقتصاد آمریکا را جبران کند. ترامپ بعد از راهیابی به کاخ سفید تعرفه‌های سنگینی به کالاهای چینی اعمال کرد، جنگی اقتصادی-روانی با شرکت «هواوی» به راه انداخت و چین را متهم به مخفی کاری در قبال شیوع ویروس کرونا در جهان (که به اقتصاد آمریکا شدیداً آسیب زده است) کرد.

«هنری کسینجر»، استراتژیست با سابقه آمریکایی درباره تنش‌های اخیر در روابط چین و آمریکا در مجمع اقتصادی «بلومبرگ» می‌گوید: «ما در کوهپایه‌های جنگ سرد قرار داریم». کسینجر تنش‌های تجاری بین چین و آمریکا را موجب افزایش زمینه‌های وقوع جنگ نظامی بین دو کشور دانسته و عنوان داشته است که روابط بین این دو کشور به دلیل جدی بودن مشکلات بسیار تیره و تار خواهد شد، به گونه‌ای که به محض اینکه مذاکرات تجاری به بن‌بست واقعی برسد، درگیری نظامی دور از ذهن نخواهد بود.^۱

منازعه کاخ سفید با پکن برجسته‌تر از دیگر سیاست‌های اقتصادی رئیس جمهوری آمریکا بود که در ابتدا به بهانه جبران کسری تجاری آمریکا به راه افتاد، اما با گذشت بیش از یک سال از آغاز آن، هر روز عمیق‌تر و به تدریج ابعاد اقتصادی آن ریشه دارتر می‌شود. این تنش به شکلی شده است که به اعتقاد برخی کارشناسان بدون تردید هدف اصلی و پشت پرده کاخ سفید، دستیابی به مقاصد سیاسی است. نگرانی واشنگتن نسبت به روند پرشتاب رشد اقتصادی چین که متعاقب آن به تحکیم قدرت سیاسی و بین‌المللی این کشور منجر می‌شود رهبران آمریکا را به این فکر انداخته است که به هر نحو ممکن به مقابله با چین پردازند.

حالا در آستانه انتخابات ۲۰۲۰ هر دو کاندیدای جمهوری خواه و دموکرات موضوع آینده رابطه آمریکا با چین را دوباره برجسته کرده‌اند. با وجودی که ترامپ و بایدن، هر دو بر ضرورت افزایش فشار بر چین تاکید دارند اما تفاوت‌هایی در سیاست‌ها و نگاه این دو وجود دارد که در این پژوهش به آنها اشاره می‌شود.

۱. (یولاب، شهره، «آیا ایالات متحده و چین به سوی قله جنگ سرد می‌روند؟»، دیپلماسی ایرانی، ۱۱/۵/۱۳۹۹)

□ الف) بررسی دیدگاه ترامپ در خصوص رابطه با چین

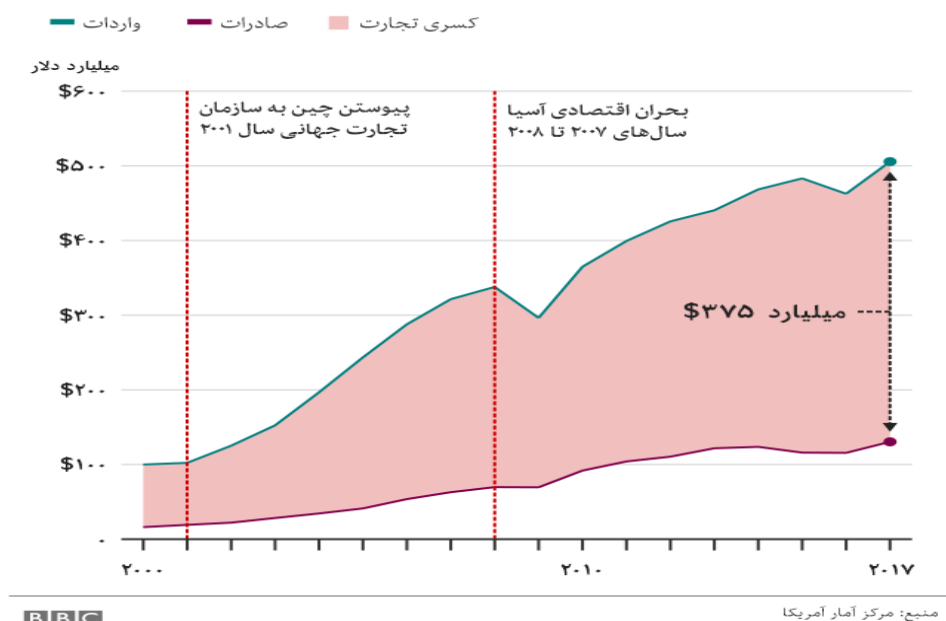
دونالد ترامپ هنگامی که در کارزار رقابت با دیگر کاندیداهای جمهوری خواه در انتخابات ۲۰۱۶ ریاست جمهوری آمریکا بود آشکارا وعده داد در صورت ورود به کاخ سفید چین را محدود خواهد کرد. نیازی به تکرار نیست که در حوزه اقتصادی بسیاری از اهداف مورد نظر چین تاکنون حاصل شده است و این کشور با کسب جایگاه دومین اقتصاد بزرگ جهان در یک دهه گذشته بر ظرفیت بازیگری و جایگاه اقتصادی خود افزود. چین هم اکنون خود را به عنوان موتور محرک اقتصاد، تولید کالا و تجارت در جهان مطرح کرده است که این مسئله برای آمریکا نگران کننده است.

۱- جنگ تجاری آمریکا و چین

در چهار سال گذشته ترامپ اقدامات متعددی برای مقابله با اقتصاد چین انجام داده است. فارغ از اینکه این اقدامات آیا کارایی لازم را داشته یا خیر اما روابط پکن-واشنگتن شدیداً آسیب دیده است. اولین اقدام، راه انداختن «جنگ تجاری» با چین بود. این یک واقعیت است که از ابتدای هزاره جدید تراز بازرگانی چین و آمریکا به طور محسوسی به نفع چین تغییر کرده است. شکاف ۳۷۵ میلیارد دلاری تبادلات تجاری چین و آمریکا نشان می دهد قدرت تجاری آمریکا به شکل غیرقابل انکاری در حال تحلیل رفتن است. دونالد ترامپ دلیل خود برای به راه انداختن جنگ تعرفه‌ای با چین را این گونه توضیح می دهد: **«متأسفانه دولت‌های گذشته به چین اجازه داده‌اند که تا این حد تجارت عادلانه و متوازن را زیر پا بگذارد و این یک بار سنگین برای مالیات‌دهندگان آمریکایی است. به عنوان رئیس‌جمهور، من دیگر نمی‌توانم اجازه دهم که این روند ادامه پیدا کند.»**

۱. (سایت خبری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، ۱۳۹۸/۶/۲)

تجارت کالای آمریکا و چین در سال ۲۰۱۷

دولت آمریکا در ماه ژوئن ۲۰۱۸ پس از ۳ ماه از طرح وعده افزایش تعرفه واردات، تهدیداتش را علیه چین عملی کرد و بر ۱۱۰۰ کالای چینی، معادل ۳۴ میلیارد دلار واردات از این کشور، تعرفه ۲۵ درصدی وضع نمود. این در حالی بود که کسری تجاری آمریکا با چین، ۳۷۵ میلیارد دلار است و دونالد ترامپ برای کاهش این کسری تلاش کرده تا حدود یکپهزار کالای چینی از جمله تجهیزات پزشکی، ماشین آلات صنعتی، قطعات هواپیما و تلویزیون‌های صفحه تخت را که تولید آنها مستلزم بهره‌مندی از سطح تکنولوژی بالایی است، محدود کند. البته چین هم بیکار ننشست و در اقدامی مقابله جویانه، اعمال تعرفه‌های جدید را بر ۳۵ میلیارد دلار کالاهای وارداتی آمریکایی آغاز کرد تا جنگ تجاری میان این کشور و آمریکا وارد فاز عملیاتی شود. مطابق اعلام گمرک چین، تعرفه وضع شده بر واردات کالاهای آمریکایی معادل ۲۵ درصد و در مقابله به مثل با وضع تعرفه مشابه از سوی آمریکا بر واردات کالاهای چینی تعیین شده است. بدین ترتیب بزرگ‌ترین جنگ تجاری جهان از بین دو قدرت بزرگ اقتصاد جهان آغاز شد، جنگی که به لحاظ وسعت تاثیرگذاری آن از هم اینک گمانه‌زنی‌ها برای تعیین برنده آن را کلید زده است. به باور برخی صاحب‌نظران اقتصادی، اجرای تصمیم ترامپ در وضع تعرفه ۲۵ درصدی بر واردات ۱۰۰ میلیارد دلار کالای چینی گذشته از این که می‌تواند هزینه زندگی شهروندان آمریکایی را افزایش دهد، می‌تواند منجر به کاهش رشد اقتصادی و افزایش بیکاری در اقتصاد آمریکا شود.^۱

با وجود تشدید جنگ تجاری، دوکشور خوب می‌دانند ادامه این روند مشکلاتی را متوجه دو طرف خواهد کرد. همین مسئله منجر به شروع مذاکراتی برای دستیابی به توافقی دوجانبه شد. در نهایت دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا و «لیو هی»، معاون نخست‌وزیر چین در ژانویه گذشته متن توافق اولیه تجاری را امضا کردند. دونالد ترامپ از این توافق اولیه تجاری به مثابه «گامی مهم» برای «توافق تاریخی تجاری» بین دو کشور آمریکا و چین یاد کرد. ناظران پیش بینی

^۱. (یورو نیوز، «آغاز جنگ تجاری آمریکا و چین؛ کدامیک پیروز می‌شوند؟»، ۲۰۱۸/۰۷/۰۶)

کرده‌اند که توافق اولیه تجاری بین آمریکا و چین، بیش از آنکه پیمان صلح و پایان جنگ تجاری بین دو کشور باشد، حکم آتش‌بسی موقت را دارد.

گذشت زمان نشان داد چین ستیزی ترامپ ریشه‌های عمیقی دارد. رئیس‌جمهور آمریکا در جدیدترین اظهارنظر خود موضعی کاملاً افراطی در پیش گرفت و گفته است: **"قطع کامل مناسبات اقتصادی با چین هیچ آسیبی به آمریکا نمی‌زند. این اقدام تنها باعث می‌شود که آمریکا ۵۰۰ میلیارد دلار صرفه‌جویی کند!"**

داده‌های تازه نشان می‌دهد که شکاف تجاری میان آمریکا و چین در سال میلادی گذشته نه تنها بهبود نیافته بلکه به ۴۳٫۶ میلیارد دلار افزایش یافته و به ۴۱۹٫۲ میلیارد دلار رسید، که این ناشی از کاهش صادرات آمریکا و افزایش واردات از چین بود. البته فرسایش قدرت تجاری آمریکا تنها به روابط با چین محدود نمی‌شود. در سال ۲۰۱۸ کسر تجاری آمریکا با باقی جهان به بیشترین میزان در ده سال اخیر رسیده است که ضربه‌ای به طرح‌های دونالد ترامپ رئیس‌جمهور این کشور برای کاهش این شکاف است. در سال ۲۰۱۸ حجم صادرات آمریکا کمتر از واردات آن بود و به این ترتیب کسر تجاری این کشور به ۶۲۱ میلیارد دلار رسید. در سال ۲۰۱۸ حجم صادرات آمریکا کمتر از واردات آن بود و به این ترتیب کسر تجاری این کشور به ۶۲۱ میلیارد دلار رسید. کسر تجاری میان آمریکا و اتحادیه اروپا هم در سال ۲۰۱۸ به اندازه ۱۷٫۹ میلیارد دلار افزایش یافت و به ۱۶۹٫۳ میلیارد دلار رسید که این هم ناشی از افزایش صادرات اتحادیه اروپا به آمریکا بود.^۲

۲-مقابله با شرکت هواوی

شاید مهم‌ترین مزیت کارخانه‌های چین ضعف یا فقدان حق مالکیت معنوی در چین است. البته نبود حق مالکیت معنوی خود می‌تواند به کسب‌وکارهای چینی آسیب بزند. اما این کسب‌وکارهای چینی از همان ابتدا با این قضیه سازگار شده‌اند و می‌دانند در این فضا چگونه سود کنند. در دو دهه گذشته شرکت‌های بزرگ چینی از این مسئله سود فراوانی بردند و به تدریج به غول‌های دنیای اقتصاد تبدیل شدند و شرکت‌های آمریکایی را به عقب رانده‌اند. این عقب ماندگی خشم آمریکایی‌ها را برانگیخته و ترامپ در جایی می‌گوید: ***"یک نفر باید با چین مقابله کند. این کار باید انجام شود. تنها تفاوت این است که من دارم این کار را انجام می‌دهم. چین ۲۵ سال است از آمریکا سوء استفاده می‌کند"***.^۳ تصویب و اجرایی کردن قانون ممنوعیت فعالیت شرکت‌های مخابراتی چینی نظیر «هواوی» و «زد تی ای» در آمریکا در سال ۲۰۱۸ دیگر اقدام دولت ترامپ برای مقابله با چین بود. هواوی که بزرگ‌ترین تولیدکننده و توسعه‌دهنده تجهیزات مخابراتی و دومین سازنده و عرضه‌کننده موبایل در جهان محسوب می‌شود، پیش از این نیز از سوی دولت ترامپ تحت فشارهای سیاسی و تجاری زیادی قرار گرفته بود.

گنگ شوانگ، سخنگوی وزارت امور خارجه چین طی کنفرانس مطبوعاتی در پکن، در ارتباط با ممانعت استفاده شرکت‌های آمریکایی از تجهیزات شرکت هواوی به فرمان دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور ایالات متحده گفت: ***"این اقدام شرم آور و ناعادلانه است. رئیس‌جمهور آمریکا با سوء استفاده از قدرت دولتی این کشور شرکت‌های چینی را سرکوب***

^۱. (دنیای اقتصاد ۱۳۹۹/۲/۲۷)

^۲. (بی بی سی، ۲۰۱۹/۰۳/۰۶)

^۳. (خبرگزاری تسنیم، ۱۳۹۸/۵/۳۰)

کرده و تحت فشار قرار می‌دهد. آمریکا به بهانه‌های امنیتی سعی می‌کند شرکت‌های چینی را سرکوب کند. وا شنگتن باید هرچه سریع‌تر به این اقدامات خود پایان دهد. ترامپ به بهانه‌های امنیت ملی، اصول تجارت را نیز تغییر می‌دهد.^۱ شرکت چینی هواوی که بدون شک یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌ها و اپراتورهای مخابراتی در جهان به شمار می‌رود و در سال‌های اخیر تلاش‌های متعددی برای توسعه و راه‌اندازی زیرساخت‌های مربوط به نسل پنجم شبکه اینترنت همراه 5G کرده است، در یکی دو سال گذشته به شدت از سوی دولت آمریکا تحت فشار قرار گرفته و با محدودیت‌های جدی در فعالیت فروش محصولات و همکاری در جهت توسعه زیرساخت‌های شبکه 5G مواجه شده است.^۲

آمریکا در همین رابطه نگرانی‌های امنیتی خود را به سایر کشورهای هم‌پیمان نظیر استرالیا، نیوزلند، کانادا، ژاپن و انگلیس منتقل کرد تا آنها نیز به همکاری با این شرکت چینی خاتمه بخشند تا بدین ترتیب بتواند در ادامه جنگ تجاری با چین، ضربه مهلکی بر اقتصاد این کشور پهناور وارد کند و به عقیده بسیاری از تحلیلگران، جلوی رشد سرسام‌آور و شکوفایی سریع اقتصادی غول‌های تکنولوژی چینی را بگیرد. با اینکه دولت چین و شرکت هواوی همه این اتهامات و نگرانی‌های امنیتی را بارها رد و تکذیب کردند، اما آمریکا نگرانی در مورد جاسوسی از اطلاعات کاربران از سوی هواوی را ترویج می‌کند.

۳- اتهام زنی به چین در قبال شیوع کرونا

شبکه تلویزیونی «ای بی سی نیوز» در گزارشی عملکرد دولت ترامپ را در قبال بیماری همه‌گیر کرونا مورد بررسی قرار داده است. دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا در تاریخ ۲۲ ژانویه در مجمع جهانی اقتصاد در شهر «داووس» سوئیس و برای نخستین بار به این پرسش پاسخ داد که آیا درباره افزایش بیماری همه‌گیر کرونا در چین نگران است؟ ترامپ در واکنش به این پرسش گفته بود: **«یک نفر که از چین آمده بود مبتلا است. ما این بیماری را کاملا تحت کنترل داریم. مشکلی نیست.»** دکتر «دیوید استچر» رئیس یکی از مراکز پزشکی ارتش آمریکا گفت: «من هرگز اعتقاد نداشتم که همه چیز خوب است و مشکلی وجود ندارد، چون می‌دانستم که ما کارهای لازم را انجام ندادیم». این گزارش می‌افزاید: دولت آمریکا همچنان اصرار داشت که کرونا مشکلی در خارج از آمریکا است.^۳

با وجودی که بررسی‌ها نشان می‌دهد ترامپ در هفته‌های ابتدای شیوع کرونا آشکارا دیدگاه‌های کارشناسی و علمی را نادیده گرفته و همین مسئله منجر به شیوع بی‌سابقه کرونا در آمریکا و وارد شدن ضربات اقتصادی گسترده به اقتصاد آمریکا شده است. این یک اشتباه راهبردی دولت آمریکا بود اما رئیس‌جمهور آمریکا اصرار دارد برای سرپوش گذاشتن بر این اشتباه، چین را مسبب شیوع کرونا در آمریکا معرفی کند. در واکنش به اتهام زنی‌های مکرر ترامپ وزارت خارجه چین در حساب کاربری رسمی خود در توئیتر نوشت: «چین همواره در برابر کارزار اطلاعات گمراه‌کننده

۱. (خبرگزاری آنا، ۱۹/۰۵/۱۵)

۲. (دنیا، ۲۵/۰۲/۱۳۹۹)

۳. (خبرگزاری صدا و سیما، ۸/۰۵/۱۳۹۹)

ایستادگی می‌کند. ما قربانی اطلاعات گمراه‌کننده‌ایم نه تولیدکننده آن. مطرح کردن اطلاعات گمراه‌کننده و اتهام‌پراکنی به هیچ عنوان به جای همکاری بین‌المللی علیه این بیماری همه‌گیر پیشنهاد نمی‌شود و باید به کل رد شوند.^۱

ترامپ همچنین در جدیدترین اظهار نظر خود در سخنرانی ویدئویی سالانه خود در مجمع عمومی سازمان ملل گفت: **«ما باید که شوری که اف‌سار این طاعون را به روی جهانیان گشوده، یعنی چین، پا سخگو بشنا سیم. شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین در پیام ویدیویی خود هر گونه تلاش برای "سیاسی‌سازی" شیوع ویروس کرونا را محکوم کرد و درباره خطرات "برخورد تمدن‌ها" هشدار داد. او گفت کشورش "قصد ندارد با هیچ کشوری وارد جنگ سرد شود. رئیس‌جمهور چین تاکید کرد "ما به کاهش اختلافات و حل مناقشه‌ها با سایرین از طریق دیالوگ و مذاکره ادامه خواهیم داد. ما فقط به فکر توسعه چین نیستیم و درگیر نبرد برد و باخت نمی‌شویم.»^۲**

۴- تعطیلی کنسولگری چین در هیوستون

دستور اخیر واشنگتن مبنی بر تعطیلی کنسولگری چین در هیوستون ایالت تگزاس آمریکا باعث عصبانیت پکن شد و موجب گردید که این کشور نیز در اقدامی تلافی‌جویانه دستور تعطیلی کنسولگری آمریکا در چنگدو را صادر کند. از زمان برقراری مناسبات دیپلماتیک بین دو کشور، در سال ۱۹۷۹ تاکنون، چنین سطحی از تنش در مناسبات دو کشور مشاهده نشده است؛ تنش که پس از شروع زمامداری دونالد ترامپ با جنگ تجاری و وضع تعرفه‌های گمرکی بر روی کالاهای وارداتی از چین آغاز شد و پس از آن به اتهام جاسوسی شرکت چینی هواوی از طریق مشارکت در ایجاد شبکه نسل پنجم اینترنت راه برد و ظرف ماه‌های گذشته در ارتباط با شیوع ویروس کرونا و دخالت آمریکا در امور هنگ‌کنگ ابعاد گسترده‌تری یافت.

مقام‌های دولت ترامپ مدعی هستند «چین از کنسولگری خود در هیوستون ایالت تگزاس برای جاسوسی صنعتی استفاده می‌کند و با سرقت اطلاعات قصد دارد نخستین کشوری باشد که به واکسن ویروس کرونا دست پیدا می‌کند». به همین دلیل واشنگتن از چین خواست این کنسولگری خود را تعطیل کند و پس از بی‌توجهی پکن به این اولتیماتوم، مقام‌های امنیتی و پلیس به زور وارد این مکان شده و آن را تعطیل کردند. یک مقام ارشد وزارت امور خارجه آمریکا می‌گوید: «وقتی به آنچه در اواخر سال ۲۰۱۹ با شیوع ویروس کرونا رخ داد نگاه می‌کنم، برایم قابل درک است که چرا چینی‌ها آن قدر اصرار دارند که به اولین بازار جهانی واکسن کرونا تبدیل شوند. بنابراین ارتباطات پزشکی آشکار و نهان چین در ایالات متحده و دیگر کشورها که در حال کار روی واکسن هستند، اصلاً عجیب نیست. ارتباطات پزشکی در هیوستون کاملاً روشن و مشخص است اما هنوز دقیقاً مشخص نشده که چین با اقدامات پنهانی و خرابکارانه خود چه بخش‌هایی از تاسیسات پزشکی در هیوستون را هدف قرار داده بود».^۳

چین این اتهامات را رد کرده و از آمریکا بابت نقض‌های مختلف قوانین بین‌المللی انتقاد می‌کند. چین همچنین گفته است که آمریکا در حال نفرت‌پراکنی علیه اتباع چینی است و همین امر موجب تهدیدهای بی‌شماری علیه این سفارتخانه در واشنگتن شده است. همچنین سفارت چین در واشنگتن با صدور بیانیه‌ای از آمریکا خواست تا از تنش‌ها

۱. (میرطاهر، سیدرضا، «تهدید جدید ترامپ علیه چین به بهانه شیوع ویروس کرونا»، خبرگزاری ایران پرس، ۱۳۹۹/۲/۹)

۲. (بی‌بی‌سی، ۲۰۲۰/۰۹/۲۲)

۳. (روزنامه شرق، «پشت پرده تعطیلی کنسولگری چین در تگزاس»، ۱۳۹۹/۵/۸)

میان دو کشور بکاهد. سفارت چین در این بیانیه تاکید کرد: چنانچه روابط چین-آمریکا یک خودرو باشد، آمریکا در حال راندن آن در مسیر اشتباه است و بدتر آنکه، در حال فشردن پدال گاز است. اکنون زمان آن است که پا روی پدال ترمز گذاشته و به مسیر درست بازگردد^۱.

۵- تحولات هنگ کنگ

جزیره ثروتمند هنگ کنگ متعلق به چین مدتی است که به دلیل جنگ اقتصادی آمریکا و چین درگیر ناآرامی‌هایی است که به عقیده تحلیلگران مسائل بین الملل این اعتراضات از سوی آمریکا و انگلیس هدایت می‌شود. ناآرامی‌های اجتماعی هنگ کنگ پس از تقدیم لایحه قانونی استرداد مجرمین این جزیره (مستعمره سابق انگلیس) به سرزمین مادری شان (چین) از سوی مقامات این جزیره به شورای قانونگذاری آغاز شد، به تدریج به جنبشی برای خودمختاری از سوی شهروندان این جزیره تبدیل شد. در جریان این اعتراضات خسارات اقتصادی زیادی به این جزیره موفق و توسعه یافته وارد شد. همان‌طور که انتظار می‌رفت واکنش آمریکا و دیگر کشورهای غربی به این اعتراضات، حمایت از جدایی‌طلبی و به چالش کشیدن حاکمیت پکن بر این جزیره بود. چین هم مقابله با قانون‌شکنی و اعتراضات غیرمسالمت‌آمیز را حق خود دانست و واکنش‌های کشورهای غربی به «قانون امنیت» هنگ کنگ را دخالت در امور داخلی چین خواند.

واکنش ترامپ به اعتراضات هنگ کنگ در ابتدا کاملاً محتاطانه بود و گفت: «من نگران این شرایط هستم. نمی‌خواهم

شاهد سرکوب خ شونت‌آمیز آنان با شمشیر چین پینگ، رییس جمهور چین می‌تواند با دیدار رو در رو با

رهبران معترضان هنگ کنگ، بحران فعلی این شهر را رفع کند^۲».

اما تصویب لایحه «خودمختاری هنگ کنگ» توسط کنگره آمریکا نشان داد دولت ترامپ با همراهی حزب دموکرات به دنبال افزایش فشارها بر چین هستند. بر این اساس بانک‌هایی که با مقام‌های چینی دخیل در اجرای قانون امنیتی جدید هنگ کنگ همکاری می‌کنند، مجازات می‌شوند. امضای این مصوبه از سوی ترامپ و تبدیل شدن آن به قانون با واکنش شدید پکن مواجه شد. وزارت خارجه چین در این باره گفت: «این لایحه آمریکا به قانون امنیت ملی در هنگ کنگ توهین و چین را به تحریم تهدید می‌کند که با قوانین بین المللی و اصول اساسی مناسبات بین المللی مغایرت جدی دارد و مداخله در امور هنگ کنگ، مداخله در امور داخلی چین محسوب می‌شود. دولت چین قاطعانه با آن مخالف است و آن را شدیداً محکوم می‌کند»^۳.

با توجه به موارد ذکر شده ترامپ، چین را بزرگ‌ترین دشمن آمریکا می‌داند و تلاش دارد پکن را محدود کند زیرا:

۱. (ایسنا، ۱۳۹۹/۵/۲)

۲. (انصاف نیوز، ۱۳۹۸/۵/۲۵)

۳. (خبرگزاری تسنیم، ۱۳۹۹/۴/۲۵)

دشمنی ترامپ با چین به خاطر افزایش جایگاه چین در نظام جهانی است.

راه اندازی جنگ تجاری با چین گام اول برای محدود کردن چین در عرصه بین‌المللی است.

ترامپ به دنبال یافتن راهی برای جلوگیری از افول اقتصادی آمریکا در جهان است.

ترامپ به دنبال محدود کردن توان تکنولوژیک چین است.

ترامپ نگران نفوذ فزاینده چین در حوزه پاسیفیک و به خصوص دریای چین جنوبی است.

افزایش قدرت نظامی و نفوذ و حضور راهبردی چین در نقاط مختلف جهان خصوصا آفریقا و آمریکای لاتین، ترامپ را نگران کرده است.

□ (ب) بررسی دیدگاه بایدن در خصوص رابطه با چین

در ماه‌های گذشته روابط چین و آمریکا وارد دوران دشواری شده است و چشم‌انداز مثبتی هم در این خصوص وجود ندارد. این مسئله (آینده مناسبات دو کشور) در رقابت‌های انتخاباتی ماه آینده نیز کاملا مورد توجه است. دونالد ترامپ در جدیدترین سخنانش تاکید کرده است: "اگر بایدن در انتخابات پیش رو پیروز شود، در حقیقت چین پیروز شده زیرا چین مالکیت آمریکا را بدست می‌آورد. ما آمریکا را به ابرقدرت تولیدی جهان تبدیل خواهیم کرد و یکبار برای همیشه به وابستگی مان به چین پایان خواهیم داد. چه از طریق جدایی داد و ستد و چه از طریق اعمال تعرفه‌های شدید همانند آنهایی که در حال حاضر اعمال کرده‌ام، به وابستگی مان به چین پایان خواهیم داد چرا که نمی‌توانیم به چین تکیه کنیم."

پاسخ به این سؤال که رویکرد دولت بایدن در صورت پیروزی در انتخابات به مناسبات با چین چگونه خواهد بود از اهمیت زیادی برخوردار است، و به نظر نمی‌رسد رفتن بایدن به کاخ سفید پایان تنش در روابط چین و آمریکا باشد. با توجه به اینکه بایدن از اظهارنظر درباره تنش میان آمریکا و چین در دوران ترامپ خودداری می‌کند به نظر می‌رسد حزب دموکرات و تیم بایدن هنوز به نتیجه نهایی برای رویارویی با چین نرسیده و در مناظرات آینده ترامپ و بایدن این موضوع رسانه‌ای خواهد شد.

«جو بایدن» نامزد حزب دموکرات آمریکا در انتخابات ریاست جمهوری این کشور دولت چین را به سانسور اطلاعات مرتبط با تحقیقات ویروس کووید-۱۹ متهم کرد و گفت: واکنش دولت آمریکا در برابر شیوع کرونا ضعیف بوده است. وی گفت: "هم اکنون که من در حال صحبت هستم دولت چین اطلاعات مرتبط با تحقیقات ویروس کووید-۱۹ را سانسور می‌کند و با اقدام چین باعث می‌شود که تلاش‌های بقیه جهان برای شکست دادن ویروس کرونا با دشواری مواجه شود. دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا هم اقدامات کافی در برابر ویروس کرونا انجام نمی‌دهد. دولت

۱. (سایت آفتاب، ۱۸/۶/۱۳۹۹)

آمریکا در برابر چین قاطعیت نشان نداد. زمانی که رئیس جمهور شوم نمایندگان سازمان‌ها و آژانس‌های آمریکایی را به چین بازخواهم گرداند و به جای آن که به پکن اعتماد بکنم تاکید خواهم کرد که باید چینی‌ها به تعهداتشان در خصوص بهداشت و سلامتی مردم آمریکا عمل کنند. من درخواست خواهم کرد که تحقیقاتی مستقل و بین‌المللی برای انجام تحقیقات درباره شیوع کووید-۱۹ و واکنش چین در برابر این ویروس انجام شود!"

در جایی دیگر بایدن تصویب قانون جدید امنیتی چین در هنگ کنگ را «ضربه‌ای مهلک» به آزادی آن منطقه دانست و تهدید کرد اگر به عنوان رئیس جمهور آمریکا انتخاب شود، علیه چین تحریم‌های جدید اقتصادی وضع خواهد کرد.

انتظار می‌رود در صورت پیروزی بایدن در انتخابات، اولویت‌های وی در مقابله با چین این‌گونه باشد:

□ (ج) سیاست چین در قبال انتخابات ریاست جمهوری آمریکا

در شرایط کنونی رهبران چین در پکن نیز با سؤالی مهم مواجه هستند: اینکه از بین یک دور چهار ساله دیگر ریاست جمهوری ترامپ، یا شروع ریاست جمهوری جو بایدن، کدام یک برای اهداف راهبردی این کشور سودمندتر است و پکن چطور باید به انتخاب شدن هر یک از آنها به ریاست جمهوری آمریکا واکنش نشان دهد؟ در این خصوص نمی‌توان جواب صریحی داد زیرا ترامپ و بایدن هر کدام می‌توانند مزایا و معایبی برای پکن داشته باشند. سیاست کلی چین درباره

۱. (باشگاه خبرنگاران جوان، ۱۳۹۹/۱/۳۱)

انتخابات آمریکا سکوت و بی طرفی است و حتی زمانی که ترامپ در گفت‌وگو با خبرنگاران به صورت علنی از چین خواست اگر اطلاعاتی علیه «بایدن» و پسر او، «هانتر»، در اختیار دارند، منتشر کنند، سخنگوی وزارت خارجه چین در واکنش به درخواست رئیس‌جمهور آمریکا گفت پکن در امور داخلی دیگر کشورها دخالت نمی‌کند.

به طور کلی می‌توان فرضیاتی درباره مطلوبیت هر یک از کاندیداها برای چین متصور شد:

❖ معایب ترامپ برای چین:

* ترامپ غیر قابل پیش بینی است.	
* دولت ترامپ بسیار احساسی و تهاجمی عمل می‌کند.	
* شرکت های حوزه تکنولوژی‌های پیشرفته چین به شکلی ویژه تر از ترامپ ضربه خورده‌اند و تحریم‌های او علیه شرکت عظیم سخت افزاری هواوی و شرکت تنسنت که فعال در حوزه شبکه‌های اجتماعی است در بردارنده تهدید فلج کردن این شرکت های کلیدی است.	
* وادار کردن کارخانه های آمریکایی برای بیرون آوردن زنجیره های تولید خود از خاک اصلی چین به این منظور که شرکت هایی در آمریکا که مالک آنها چینی است- مانند «تیک تاک» و «تنسنت»- مجبور شوند مالکیت این شرکت ها را به آمریکایی ها واگذار کنند.	
* حذف دائمی عضویت شرکت‌های چینی در بازار بورس در آمریکا در صورت خودداری از اجرای مقررات تازه حسابرسی	

❖ مزایای ترامپ برای چین:

* ترامپ شخصا در قبال یک سری مسائل ارضی کلیدی که برای حزب کمونیست چین جزو منافع ملی محوری هستند، اهمیت چندانی قائل نبوده و یا به اندازه دیگر عناصر تندروی دولتشان از آنها آگاهی ندارد.

* ترامپ واقعا اهمیتی به تایوان، هنگ کنگ، سین کیانگ یا تبت نداده که یک فرصت راهبردی برای چین محسوب می شود.

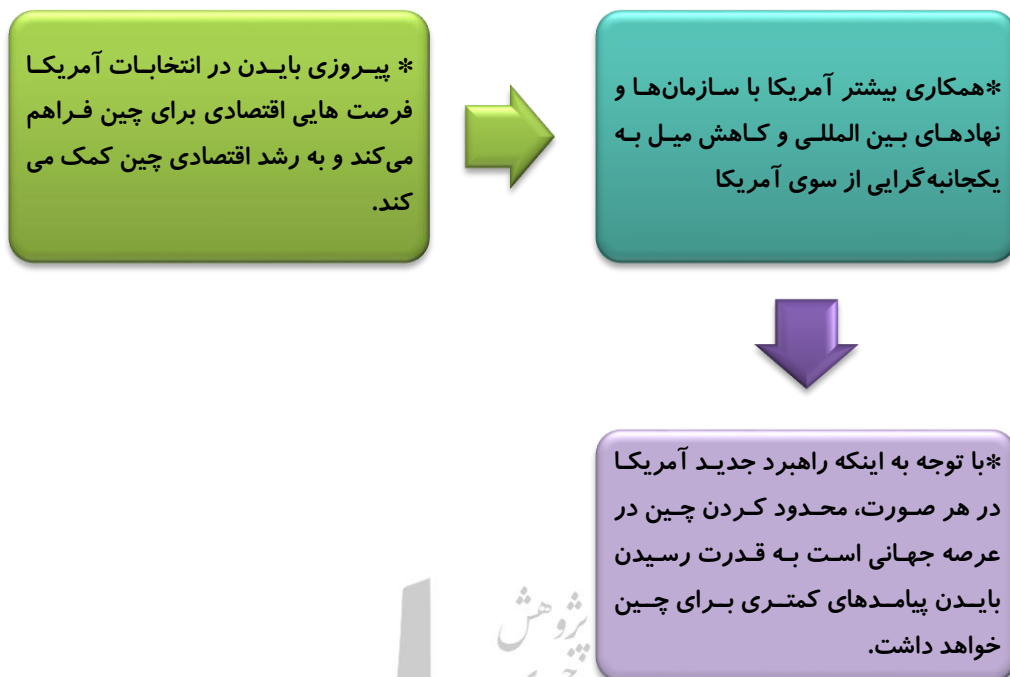
❖ معایب بایدن برای چین:

* تلاش‌های بایدن برای بازسازی ائتلاف‌های کشور خودش و تقویت جایگاه رهبری جهانی آمریکا در بردارنده ریسک‌ها و چالش‌هایی برای چین است.

* بایدن مسئله حقوق بشر و وضعیت اقلیت‌های قومی در چین خصوصا «سین کیانگ» را برجسته کرده و فشارها و محدودیت‌ها بر پکن را افزایش خواهد داد.

* افزایش فشار بر چین به علت تحولات سیاسی جدی در هنگ کنگ

❖ مزایای بایدن برای چین:

با وجودی که چین هیچ موضعی که دال بر حمایت از یکی از کاندیداها باشد اتخاذ نکرده است اما دونالد ترامپ رئیس جمهوری آمریکا چین را متهم کرده است که با تمام قوا می کوشد جلوی پیروزی او در انتخابات نوامبر را بگیرد. «گنگ شوانگ» سخنگوی وزارت خارجه چین با بیان این که انتخابات ریاست جمهوری در آمریکا یک موضوع داخلی این کشور است، اظهارات دونالد ترامپ در مورد تلاش این کشور برای پیروزی جو بایدن را رد کرد و ابراز امیدواری کرد که واشنگتن پای پکن را به انتخابات آمریکا نکشد. دونالد ترامپ قبلا این گمان را مطرح کرد که چین احتمالا قصد کمک به پیروزی جو بایدن، نامزد حزب دمکرات را دارد، زیرا "او موضعی دوستانه در قبال چین دارد و مثل خود او در مناسبات تجاری با آمریکا سخت گیر نیست."^۱

□ نتیجه گیری

بسیاری از تحلیلگران روابط بین الملل معتقدند داشتن قدرت اقتصادی در جهان می تواند به برتری در دیگر حوزه ها منجر شود و به همین دلیل برخی از کشورها از جمله چین تلاش دارند به این سطح از توانمندی اقتصادی برسند تا قادر شوند در حوزه های سیاسی، امنیتی و البته تکنولوژیک صاحب اعتبار شوند. متخصصان مسائل بین المللی در آمریکا و از جمله «گراهام آلیسون» بر این باورند که دوران تک قطبی به پایان رسیده و به همین دلیل دیگر کشورها تلاش می کنند جایگاه برتری در نظام بین المللی آینده داشته باشند.

باید توجه کرد عضویت در سازمان تجارت جهانی درهای اقتصاد چین را به دنیا باز کرد و باعث شد سرمایه گذاری در آن آسان تر شود. در آن زمان اقتصاد چین یکی از اقتصادهای با سریع ترین سرعت رشد در دنیا بود و دلیل وساطت آمریکا

^۱. (دویچه وله، ۲۰۲۰/۰۴/۳۰)

برای عضویت چین در سازمان تجارت جهانی هم همین بود. زیرا آمریکا و شرکت‌های آمریکایی می‌توانستند با سرمایه‌گذاری در چین، سهمی از کیک بزرگ اقتصاد چین داشته باشند. کیک که بسیار سریع در حال بزرگ شدن بود. اما حالا چین بسیار بزرگ‌تر از چیزی شده که آمریکا تصور می‌کرد. با توجه به پیشرفت‌های آشکار چین در عرصه اقتصادی منطق قالب در واشنگتن آن است که سیاستگذاران چه دموکرات و چه جمهوری‌خواه و کارشناسان این کشور اکنون به این اجماع در مورد چین دست پیدا کرده‌اند که دوره تعامل تمام شده است و باید مسیری تازه را در روابط دوجانبه با رقیب راهبردی خود در پیش بگیرند. برخی دیگر نیز تاکید دارند واشنگتن باید به رویکرد فاصله گرفتن از چین و تلاش برای منزوی کردن پکن هم فکر کند.

با این حال سیاست چین در مقابل رویکرد تهاجمی آمریکا کاملاً مبتنی بر صبر و شکیبایی و پرهیز از هرگونه تنش و خصومت است. سیاست ترامپ در قبال چین بیشتر منافع چین را تامین کرده است، زیرا باعث شده فضایی برای تحکیم قدرت این کشور در داخل و خارج فراهم شود و نفوذ و تاثیرگذاری چین در سازمان‌های بین‌المللی افزایش یابد. این درحالی است که چین گام‌های بزرگی برای تبدیل شدن به ابرقدرتی جهانی برداشته است. چین دومین قدرت اقتصادی و سومین قدرت نظامی جهان است و نفوذ سیاسی قابل توجهی هم در آفریقا و آمریکای جنوبی دارد. به لحاظ فرهنگی نیز چین اقدامات گسترده‌ای برای ترویج فرهنگ کنفوسیوس انجام داده به طوری که هم اکنون در حدود ۶۰ دانشکده آمریکا فرهنگ و اندیشه کنفوسیوس تدریس می‌شود.

این موفقیت‌ها سبب شده تا راهبرد به عقب راندن چین در سیاست خارجی آمریکا به اولویت تبدیل شود. این راهبرد از سوی هر دو حزب دموکرات و جمهوری‌خواه مورد تایید قرار گرفته و تنها اختلافاتی در اجرایی شدن آن مشاهده می‌شود. بنابراین فارغ از اینکه چه کسی رئیس جمهور آمریکا شود آینده روابط چین و آمریکا با تنش همراه است و به نظر نمی‌رسد سیاست آمریکا در مقابل چین کارایی لازم را داشته باشد زیرا چین با اتخاذ راهبرد نفوذ و مشارکت در نظام اقتصاد سیاسی جهانی، گسترش همکاری‌های جنوب-جنوب با هدف حفظ رشد اقتصادی و دستیابی به منابع، برقراری محیط بین‌المللی باثبات و صلح آمیز و شکل‌گیری یک جهان چندقطبی و چندجانبه‌گرا که در آن چین و شرکای آن می‌توانند ایفا کنند، دست برتر را در شکل دادن نظم جدید بین‌المللی دارد.